

GEZ 53	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1850 r.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 	
4. Adres Czeska Wieś nr 103, dz. nr 536			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka			

1. Widok od pñ.-wsch. 2. Widok od pñd.-wsch. 3. Widok od pñ.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischdorf*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właścicieli klucza miczałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janówce Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgtek. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

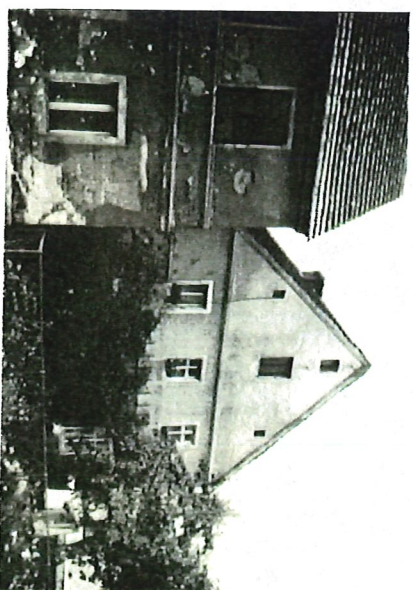
Budynek datowany na poł. XIX w. Zlokalizowany w centralnej części wsi, w nawsiu, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Od strony północno zachodniej do budynku przylega stodoła. Murowany, otynkowany (wokół otworu drzwiowego okładzina), z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpiołki. Elewacja południowo wschodnia trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej trójosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja północno wschodnia pięcioosiowa, z otworem wejściowym w osi trzeciej. Ponad otworem drzwiowym balkon. Dekoracja architektoniczna w postaci uproszczonych gzymsów międzykondygnacyjnego, wydzielającego szczyt, koronującego i ujmującego szczyt. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, z wyjątkiem niewielkiego otworu okiennego w elewacji szczytowej. Okna w większości PCV jednoodzielnne, jednopoziomowe. Drzwi współczesne, balkonowe PCV, przeszklone.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć czy falowania. W pokryciu brak ubytków. Wody opadowe odprowadzane są z połaci za pomocą rynien i rur spustowych. Mury bez widocznych odchyłen czy spękań. Tynki wlotne, cementowo-wapienne, z nieznaczными ubytkami. Wokół otworu drzwiowego ahistoryczna okładzina. Otwory w większości w formach historycznych, jedne w elewacji północno wschodniej jeden z otworów okiennych drugiej kondygnacji został przekształcony w balkonowy. Stolarza w całości została wymieniona na okna i drzwi w formach ahistorycznych.

Postulaty:

- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend; wymiany okien i drzwi na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne; usunięcia balkonu i okładziny wokół otworu drzwiowego.

Budynek na fotografii z 1991 r. (źródło: fiszka adresowa, zbiory WUOZ Opole).

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

G. Naumowicz

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków